

На основу члана 12. став 4. и члана 107. став 2. тачка а) Закона о шумама (“Службени гласник Републике Српске”, број 75/08), члана 69. став 1. и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, број 118/08), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

## ПРАВИЛНИК

### О СПРОВОЂЕЊУ ИНВЕНТУРЕ ШУМА НА ВЕЛИКИМ ПОВРШИНАМА

#### Члан 1.

Овим правилником прописује се начин спровођења инвентуре шума на великим површинама.

#### Члан 2.

Инвентура шума на великим површинама (у даљем тексту: инвентура) је вишенамјенско и свеобухватно прикупљање података о шумама и шумским земљиштима, ради утврђивања стања, праћења промјена и извјештавања о стању шума за потребе шумарске политике и шумарске оперативе, екологије, ловства, заштите животне средине, заштите природе, дрвопрерађивачке индустрије, те за потребе квалитетног планирања у шумарству.

#### Члан 3.

(1) За спровођење инвентуре користе се сљедећи документи:

- а) методика Друге инвентуре шума на великим површинама у Босни и Херцеговини и
- б) мануал-упутство за снимања на терену.

(2) Сви радови које обухвата инвентура морају бити урађени у складу са документима из става 1. овог члана.

#### Члан 4.

(1) Инвентура се спроводи сваких 20 година рачунајући од године завршетка претходне инвентуре.

(2) Радови на инвентури обављају се у континуитету у периоду који не може бити дужи од три године.

#### Члан 5.

(1) Инвентура обухвата комплексна снимања, помоћу сателитске детекције (границе и површине шума) и снимања на примјерним траковима, односно плохама на терену (квантитативни и квалитативни показатељи).

(2) Помоћу даљинске-сателитске детекције врши се:

- а) утврђивање површине и граница шума,
- б) утврђивање површине главних вегетационих типова за потребе стратификације и
- в) класификација и процјене састава шума на минираним подручјима.

(3) Расподјела примјерних тракова у простору је систематски случајна.

(4) Мрежа тачака (центара плоха) генерисана је у државном координатном систему - Gauss Krueger Bessel Coordinate System - зона 6, коришћењем GIS рачунарског програма у фази припреме инвентуре (у даљем тексту: GIS систем).

#### Члан 6.

(1) Узорак је сачињен од тракова који садрже по четири примјерне плохе у квадратном распореду на међусобном растојању од по 200 м.

(2) Врхови квадрата (тракта) 200 м · 200 м представљају центар пробне плохе за теренску интерпретацију, снимање, процјену и премјер.

(3) Пробна плоха састављена је од система концентричних кругова, чији радијуси зависе од врсте података који се снимају.

(4) Пробне плохе тракта нумерису се у смјеру ка заљке на сату. На првој пробној плохи мјере се сви методиком предвиђени таксациони елементи, а на осталим плохама мјери се мањи број таксационих елемената.

(5) Тракови су распоређени на мрежи од 2 км · 2 км (стратум 1) и 4 км · 4 км (стратум 2) оријентисаној према главним азимутима сјевер-југ и запад-исток и систематски покривају цијелу површину Републике Српске. Сваки тракт има свој број, почевши од 1 и за све тракове приликом реализације Друге инвентуре шума на великим површинама организована је база података, која садржи њихове координате, као и координате свих плоха.

#### Члан 7.

(1) За снимање на терену издвајају се два стратума са различитом густоћом мреже узорака:

а) стратум 1 обухвата високе шуме у својини Републике, а мрежа узорковања траковима је 2 км · 2 км и

б) стратум 2 обухвата изданачке шуме, шибљаке, голети, приватне шуме, а мрежа узорковања траковима је 4 км · 4 км.

(2) Сама стратификација и селекција тракова за премјер врши се у GIS систему на основу дигитализованих карата газдинских класа 1 : 25 000 и њима придруженим базама података и оргоректифицираних сателитских снимака или одговарајућих ортофотоснимака за подручја за која су рађена фотограметријска снимања.

#### Члан 8.

(1) Ради завођења континуираног надзора све пробне плохе су планиране као сталне, те ће бити трајно обиљежене на терену уз снимање њихових координата.

(2) На терену се снимају и трајно обиљежавају све плохе чији центар падне у шуму и шумско земљиште (високе шуме, изданачке шуме, шибљаци и голети).

#### Члан 9.

(1) На траковима и плохама у шуми мјериће се и процјењивати параметри тракта, плохе и стабла на образцима: Образац - 1 ТРАКТ, Образац - 2 ПРОБНА ПЛОХА и Образац - 3 ТАКСАЦИОНА СНИМАЊА НА

СТАБИМА И СВЈЕЖИМ ПАЊЕВИМА, који су у прилогу овог правилника и чине његов саставни дио.

(2) Садржај података о идентификацији и положају тракта, датуму и времену снимања, податке о теренској радној групи, опис полазне тачке, број циљне плохе, скицу тракта са учртаним плохама, податке о снимљеним путевима и влакама као и погодност терена за експлоатацију дрвета прописују се у Обрасцу 1, који се налази у прилогу овог правилника и чини његов саставни дио.

(3) Садржај података о идентификацији и положају плохе, врсти стратума, подаци о власништву, ознака замјенског центра, подаци о осигурању плохе, елементима земљишта, елементима састојине, класификацији шума и шумских земљишта, опис састојине, стање површине земљишта, мјере обнове и њега, стање подмлађивања (само на плохи 1) и таксациона снимања мртве дрвене масе (само на плохи 1) прописују се у Обрасцу 2, који се налази у прилогу овог правилника и чини његов саставни дио.

(4) Садржај података о идентификацији плохе на којој се за стабло мјере варијабле за све плохе на тракту: објекат премјера, врста дрвета, поријекло, пречник, азимут, удаљеност, висина, дужина прелома, дознака, квалитетне класе и подаци који се прикупљају само на плохи број 1: ширина десет година, дебљина коре, социјални положај, оштећење дебла, оштећење крошње, зараженост, штетници, дефолијација, квалитет једногодишњег пања и карактер сјече прописују се у Обрасцу 3, који се налази у прилогу овог правилника и чини његов саставни дио.

#### Члан 10.

Подаци са образаца из члана 9. овог правилника уносе се у одговарајући информациони систем инвентуре шума, тако да се резултати и информације могу добити по појединим стратумима и за све прикупљене параметре.

#### Члан 11.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 01-33-701/09  
2. фебруара 2009. године  
Бања Лука

Министар,  
Др Радивоје Братић

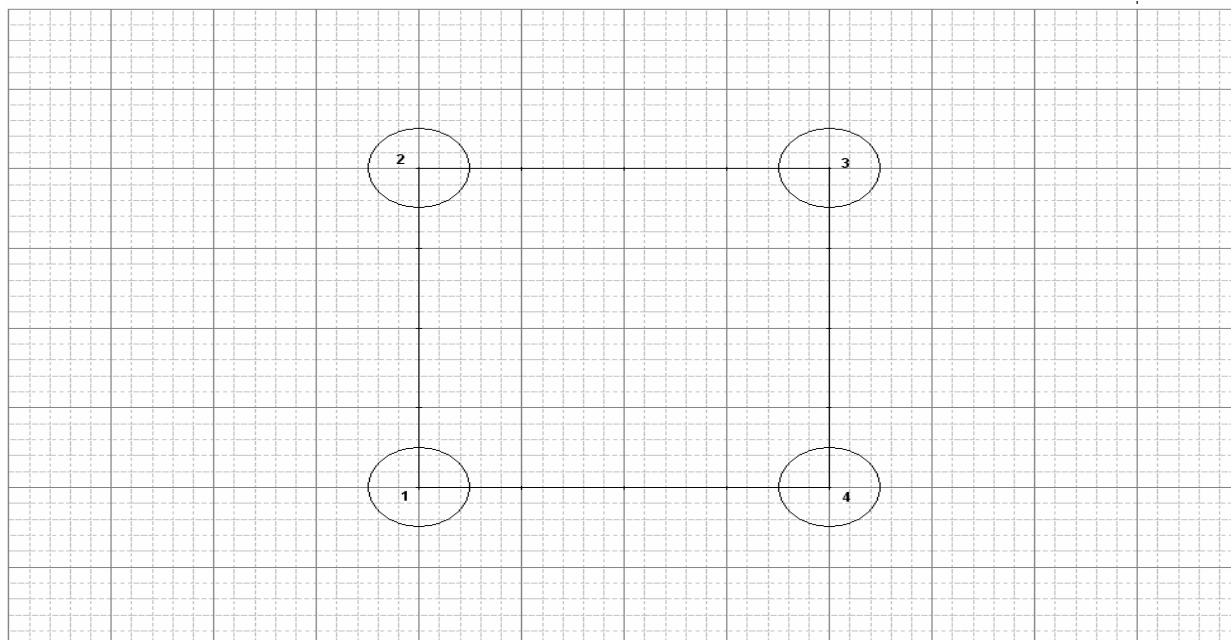
Образец 1 – ТРАКТ

Број тракта					Област		Датум снимања					Почетак-ауто			Завршетак-ауто			

Плохе:		Теоретске Г-К координате плоха у тракту: координата x - ?, координата y -? (у метрима)										Стратум: 1, 2, 0 - нешума			Доступ.		Вођа групе (потпис)		
1	X											Y	6						
2	X											Y	6						
3	X											Y	6					Број групе	
4	X											Y	6					Извођач	

Опис полазне тачке _____										Број циљне плохе: _____			
Позиција аута и полазне тачке (координате мјерене са GPS уређајем)										До циљне плохе:			
ауто	X							Y	6	Азимут (степени)			
полазна	X							Y	6	Удаљеност (м)			

Скица тракта: (унијети позицију полазне тачке, пут до циљне плохе и назначити позицију аута, скицирати путеве унутар тракта и у околини)











Надморска висина $Z^*$						Хомотеност плохе: <b>1</b> - једна састојина, <b>2</b> - граница шуме и голети (подијелена плоха) <b>3</b> - више састојина, <b>4</b> - граница шумска-нешумско (подијелена плоха) Постојање шумских планова Број врста дрвећа у састојини: <b>1</b> - монокултура, <b>2</b> - 2 до 3 различ. врсте, <b>3</b> - 4 до 5 различ. врста, <b>4</b> - 6 до 10. различ. врста, <b>5</b> - више од 10 различитих вр.
Нагиб терена $^\circ$						
Експозиција (азимут)*						
Ограниченост експлоатације						
Удаљеност кам. пута						
Статус						

Тема	Класификација шума и шумских земљишта	код
Вегетацијски облик*	<b>1</b> - Високе шуме, <b>2</b> - Изданачке шуме, <b>3</b> - Шибљаци, <b>4</b> - Голети, <b>5</b> - Остале непродуктивне шумске површине, <i>Детаљна Класификација у прилогу 1.</i>	
Намјена*	<b>1</b> - шуме и шумска земљишта производног карактера, <b>2</b> - шумска земљишта веома лоших привредних услова, <b>3</b> - искључиво заштитне шуме, <b>4</b> - шуме и шумска земљишта посебне намјене, <b>5</b> - шуме и шумска земљишта недоступна због мина <i>Детаљна класификација у прилогу 2.</i>	
Посебна намјена*	<b>0</b> - нема додатну намјену, <b>1</b> - водозаштитне шуме зоне 1, <b>2</b> - водозаштитне шуме зоне 2 и 3, <b>3</b> - национални паркови, паркови природе, <b>4</b> - резервати, <b>5</b> - сјеменске састојине, <b>6</b> - шумски расадници, <b>7</b> - научно наставни објекти, (огледне плохе), <b>8</b> - излетишта и шуме за рекреацију, <b>9</b> - шуме од интереса за војну одбрану <i>Детаљна класификација у прилогу 3.</i>	
Узгојни облик вис. шума*	<b>1</b> - једнодобне, <b>2</b> - разnodобне <i>Детаљна Класификација у прилогу 4.</i>	
Класификација изданачких шума	<b>1</b> - квалитетне залихе, <b>2</b> - неквалитетне залихе, <b>3</b> - средње квалитетне залихе, <b>4</b> - неоцјењиване (непознатог квалитета) <i>Детаљна класификација у прилогу 5.</i>	
Класификација голети/шибљака	<b>1</b> - голети испод горње границе шума, <b>2</b> - голети изнад горње границе шума, <b>3</b> - шибљаци (суб) медитеранског подручја, <b>4</b> - шибљаци континенталног подручја (испод горње границе шуме)	
Врста шуме или поријекло голети и шибљака *	<b>1</b> - Шуме букве, <b>2</b> - Шуме четинара и мјешовите шуме четинара и лишћара у ареалу шума букве и јеле (са смрчом), <b>3</b> - Шуме борова, <b>4</b> - Шуме храста лужњака, <b>5</b> - Шуме храста китњака, <b>6</b> - термофилне хрстове шуме, <b>7</b> - Шуме врба, топола и жоха, <b>8</b> - пионирске шумске заједнице, <b>9</b> - Шумски засади страних врста дрвећа, <b>10</b> - Секундарне шуме букве <i>(прилог 8)</i>	
Остале површине - тип	<b>1</b> - путне саобраћајнице (шире од 5 м), <b>2</b> - шумарске зграде, <b>3</b> - далеководне просјеке, <b>4</b> - сталне шумске чистине (стоваришта, ловне чистине, вјетрозаштитне просјеке, противпожарне просјеке).	
Едификатори	<i>Детаљи у прилогу методологије 8 и 9</i>	
Матични супстрат	14 супкласа, детаљи у прилогу. <i>Детаљна класификација у прилогу 10.</i>	
Квалитет земљишта	42 супкласе, детаљи у прилогу. <i>Детаљна класификација у прилогу 10.</i>	
Стјеновитост	Покривеност плохе у разредима по % <b>00</b> = 0, <b>11</b> . 1-10%, <b>12</b> . 11-20%, <b>23</b> . 21-30%, <b>34</b> . 31-40%, <b>45</b> . 41-50%, <b>56</b> . 51-60%, <b>67</b> . 61-70%, <b>78</b> . 71-80%, <b>89</b> . 81-90%, <b>99</b> . 91-100%. <i>Процентуални дио плохе који је прекривен сџијенама и збијеним камењем (R = 7 m)</i>	

Тема	Опис састојине - R = 25 m	код
Природност	<b>1</b> - прашуме, <b>2</b> - господарске шуме <b>3</b> - полуприродне господарске шуме, <b>4</b> - културе,	
Начин обнове састојине	<b>1</b> - природно, <b>2</b> - природно са вјештачком допунуом, <b>3</b> - вјештачко, <b>4</b> - избојци	
Структурни облик састојине	<b>1</b> - преборна састојина, <b>2</b> - двоетажна састојина, <b>3</b> - групимично разnodобна састојина, <b>4</b> - структурно једнодобна састојина,	
Стадиј развјетка -према доминантном $d_{1,30}^*$	<b>1</b> - младе састојине, пречник < 5 цм, <b>2</b> - пречник 5 – 9 цм, <b>3</b> - пречник 10 – 29 цм, <b>4</b> - пречник 30 – 49 цм, <b>5</b> - пречник 50 цм и више,	

\* опис миниране површине

Старост доминантних стабала	1. до 10, 2. 11 - 20, 3. 21 - 40, 4. 41 - 60, 5. 61 - 80, 6. 81 - 100, 7. 101 - 120, 8. 121 - 140, 9. преко 141 година,		
Смјеса*	1 - лишћари > 75%, 2 - мјешовите, 3 - четинари > 75% у покривности,		
Склоп*	1 - нормалан, 2 - просвјетљен, 3 - отворен, 4 - прогаљен, 5 - појединачна стабла-остаци састојине		
Штете у шуми	абиотске: 00 - нема, 11 - вјетроизвале, 12 - пожар, 13 - мраз, 14 - туча, 15 - абиотске – остало,		
	биотске: 00 - нема, 21 - инсекти, 22 - болести, 23 - дивљач, 24 - биотске-остало,		
	човјека: 00 - нема, 31- експлоатација, 32 - нелегална сјеча - експлоатација, 33 - човјек - остало		
Језгра заразе	0 - нема свјежих сушика, 1 - има више од двије свјеже сушике		
Врста сјече	0 - нема сјеча, 1 - скуп. преборна, 2 - оплодна по скупинама, 3 - оплодна на великим површинама, 4 - гола по скупинама, 5 - гола на великим површинама, 6 - прореда у једнодобној састојини, 7 - санитарне сјече		
Шумски ред	1 - добар, 2 - лош		
Грањевина	1 - грањевина се износи из састојине, 2 - грањевина се не износи из састојине,		

Тема	Стање површине земљишта (R = 25 m)		
Затрављеност	0 - нема, 1 - 0 – 20%, 2 - 21 – 40%, 3 - 41 – 60%, 4 - 61 – 80%, 5 - 81 – 100%		
Закоровљеност	0 - нема, 1 - 0 – 20%, 2 - 21 – 40%, 3 - 41 – 60%, 4 - 61 – 80%, 5 - 81 – 100%		
Сирови хумус	0 - није присутан, 1 - присутан		
Пашарење	0 - није присутно, 1 - присутно		
Ерозија земљишта (тип и интензитет)	Тип: 0 - нема, 1 - површинска, 2 - браздаста, 3 - јаружаста, 4 - клизишта, 5 - од вјетра, 6 - акумулација ерозионог материјала		
	Интензитет: 1 - блага, 2 - умјерена, 3 - јака, 4 - врло јака		
Облик микрорелефа	1 - равница, 2 - врх планине, гребен  , 3 - дно вртаче/ котлине  , 4 - обронци  , 5 - конвексни пријелом обронка  , 6 - конкавни пријелом обронка  , 7 - јарак, уска долина 		

Тема	Мјере обнове и његе шума (r = 25 m)		
Потребно пошумљавање	Дијелови површине круга који је потребно пошумити: 00 - 0 - 9% од површине круга, 01 - 10-19%, 02 - 20-29%, 03 - 30-39 %, 04 - 40-49%, 05 - 50-59%, 06- 60-69%, 07 - 70-79%, 08-80-89%, 09 - 90-99%, 10 - 100%		
Унесене стране врсте дрвећа	0 - нема, 1 - аутохтоне 2 - унешене - друге, 3 - унешене - инвазивне		
Потребно чишћење	0 - није поребно чишћење, 1 - потребно чишћење		
Потребне прореди	0 - нису потребне, 1 - потребне прореди		

Стање подмлађивања - само плоха 1							
центар помакнут 5 м: 0 - сјевер, 1- исток, 2 - југ, 3 - запад )							
Редни број	Број биљака подмлатка				Опис подмлатка		
	Врста дрвећа	Узраст у висину				Оштећено	Застарчено
		10 - 49 cm R - 0,7 m		50 - 130 cm R - 0,9 m			
	назив	Сјем	Вег	Сјем	Вег	r = 7 m	

1	Смрча					
2	Јела					
3	Бор					
4	Остали чет.					
5	Буква					
6	Храст					
7	Пл. Лишћари					
8	Остали лишћ.					
9.	Воћкарице					

## Снимак мртве дрвне масе (r =7 m, само плоха 1)

Редни број	Врста дрвета	Форма дрвета	Димензије		Сложај	Степен разгр.
	02-четинари 03- лишћари	1-лежећа, 2-соргим, 3-пањ, 4-сложај	пречник у средини (цм)	дужина (дм)	запр. м <sup>3</sup>	1-здрави 2-натруло 3-труло
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27...						

Број тракта					Број плохе	

Образец 3 - ТАКСАЦИОНА СНИМАЊА НА СТАБЛИМА И СВЈЕЖИМ ПАЊЕВИМА

Снимање стабала – све плохе тракта										Подаци се прикупљају само на плохи број 1											
Редни број	Објекат премјера	Врста дрвета	Порјекло	Пречник	Азимут	Удаљеност	Висина	Дужина прелома	Дознака	Квалитетне класс		Ширина 10 година	Деб. коре	Социјални положај	Оштећење дебла	Оштећење крошње	Зараженост	Штетници	Дефолјација	Квалитет пања (једногодишњет)	Карактер сјече
										У	Т										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
1																					
2																					
3																					
4																					
5																					
6																					
7																					
8																					
9																					
10																					
11																					
12																					
13																					
14																					
15																					
16																					
17																					
18																					
19																					
20																					

$R_1 = 1,5 \text{ m}$ ,     $R_2 = 2,5 \text{ m}$ ,     $R_3 = 4,5 \text{ m}$ ,     $R_4 = 5,5 \text{ m}$ ,     $R_5 = 9,0 \text{ m}$ ,     $R_6 = 15,0 \text{ m}$ ,     $R_7 = 25,0 \text{ m}$   
 $d = 0 - 49 \text{ mm}$ ,     $d = 50 - 99 \text{ mm}$ ,     $d = 100 - 199 \text{ mm}$ ,     $d = 200 - 299 \text{ mm}$ ,     $d = 300 - 499 \text{ mm}$ ,     $d = 500 - 799 \text{ mm}$ ,     $d = 800 \text{ mm}$  и више,  
 Напомена: Стабла тања од 5 цм се мјере само на плохи број 1 , и тада се не мјери њихов дебљински прираст.